

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt XI. Expenditur Seripandi opinio de Iustificatione, affirmantis, praeter infusam iustitiam ac merita Christi, opus esse, homini Christi iustitiam imputari, vt apud Dei Tribunal illi salus ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11642

pro certo sumere, iis omnia ex voto prosperè casura, qui in præsentia ipsorum votis obsequantur. 1546.

CAPVT XI.

Expenditur Seripandi opinio de Iustificacione, affirmantis, præter infusam iustitiam ac merita Christi, opus esse, homini Christi iustitiam imputari, et apud Dei Tribunal illi salus adiudicetur.

EA de migratione consilia, Legatorum sedulitatem, vt assollet, nihil minuerant in expendendis dogmatum argumentis: cum optimè intelligerent, ad rem benè gerendam, æquè ac ad fabricam nauiter extruendam, opus esse, sibi quodammodo persuadere, ibidem vbi degitur semper commorandum. At mihi quidem, narrationem huiusce temporis apud Suauem legenti, licet citra omnem amplificationem affirmare, videri mihi alterius cuiuspiam Concilij historiam legere, vsque adeò rerum conditiones ab eo asseueranter enarratæ distant ab iis, quæ tunc Tridentino contingere. Vt à patentiore ac solidioribus ordiar, ne minima quidem ab eo sit mentio de exorto inter Montanum, Pacecum & Madrucium iurgio, in cunctis huius Concilij monumentis luculenter descripto, adeò vt planè ignoret quæ inde postea consecuta & agitata fuerint de Synodo transterenda: hinc est, quòd huiusmodi notitiâ destitutus, semper hic errabundo gradiatur vestigio, & commentaria effutiat.

Dicit præterea, 25. Augusti euulgatum Tridenti Iubileum quatuor ad eius functiones obeundas, Cætus publicos quindecim dierum spatio intermissos. Sed neque Iubileum eo die promulgatum est, cum prima ad ipsum consequendum supplicatio 19. Augusti habita fuerit; nec vnquam eo mense quindecim continentes dies absque generali Conuentu præterierint.

Affirmat, A Legatis de industria Decreti absolutionem protraham, iniectis disputationibus inter aduersantium classium Theologos, ne ad celebrandam Sessionem deueniretur: & quoniam ad agendum per eam simulationem, ineptum videbatur apertum ingenium primi Legati, eam curam à Ceruino in se receptam, quippe animi magis oblecti. Prætermitto mordacitatem in huiusmodi virum, cuius integritas vel ab hæreticis legitur commendata; & nequitiam hominis, quæ per violentiam lioris contendit e gloria vitu-

* In Diario
Maffarelli
in Actis.

1546.

vituperationem elicere, agnoscens ceu causam tam egregiæ administrationis, quâ Ceruinus suum munus expleuit, non doctrinam, non solertiam, non patientiam, non animi intentionem, sed calliditatem & fraudem. Hæc omnia prætereo. Detur illi id quod minus etiam est probabile coniectare, vbi hoc magis sit vituperabile: at concedi nullo pacto poterit, vt res gestas enarret aduersus quam gestæ sint, prout audacter hîc agit. Si fortuito Suavis ea scripsit, monumentis minime perlustratis, nimis temerarius, si perlectis, multo nequior habendus est: nam ex cunctis congregationum Actis, cunctisque literis Legatorum ad Sfortiam Cardinalem, ad Nuntium in Gallia, & ad alios illustres viros, nihil euidentius constat, quàm illorum sollicita festinatio huiusce Decreti conficiendi, conuocandæque Sessionis; & eorumdem querela in Casarinos, quod datâ operâ nouas moras interuicerent, vt qui animaduertebant, huiusmodi Decreto perfecto viam sibi obstrui, ne vniquam cum Lutheranis Religionis concordiam componerent, nisi doctrinæ suæ palinodiam isti canerent. Quin adnotatum à Massarello comperio, * semel à se detectam quorundam Episcoporum conspirationem, ne Decretum confirmaretur, quod Legati sollicitabant.

* Litera
Ceruini,
10. Octob.

* 16. Se-
ptembris.

Iam verò quoniam Iustificationis dogma tessera quodammodo erat, quâ Catholici ab hæreticis discernebantur, & radix, vnde veluti quidam rami reliqua seu vera seu falsa dogmata pullulabant, cuiusque gratiâ, vtpote rei grauissimæ, Casariani cunctationem promouebant, eamque cohonestabant, incredibile placet est, quàm accuratè, quàm subtiliter, quàm assiduè quæuis vocula perpena ac discussa fuerit in congressibus prius Theologorum qui consilium, ac deinde Patrum qui sententiam proferebant. Vnde si ea omnia hîc recenserem, peculiare sanè volumen ex ipsis consularum huic historiæ adicerem. Iuvat tamen consuetâ mihi viâ pergere, quâ neque quidquam memoriâ dignum prætergrediar, attingendæ metæ impatienter cupidus, neque quidquam minus memorabile prosequar, ostentandæ notitiæ intemperanter avidus. Atqui in his solis quæ adducam, tantum intererit inter me ac Suauem, vt de eodem Concilio, iisdemque temporibus nos ambo scribere, vis credibile futurum sit. Sed hæc inter nos discrepantia, mira non accidet cuiusque consideranti; illum ex commento liuoris, me ex vero prototypo pingere, ac ne minimam quidem narratunculam proferre, quàm non profitear legitimis monumentis comprobare.

Nec inutile, opinor, nec ingratum erit, cognoscere opiniones Seripandi; qui postquam hæc insignia Decreta ad eorum normam

conci-

concinnauerat, post plurimam disputationem adeo illa permutata comperit, vt pro suis non agnosceret. Suprà narrauimus, à Scripando huiusmodi Fidem astrui, cui esset iustificatio tribuenda, non modo tamquam illius principio, sed tamquam causæ certissimæ, affirmante, per talem Fidem in Redemptorem eiusdem Redemptoris merita nobis applicari: tum Caietanum ad eam sententiam fulciendam aduocabat. Duplicem postea iustitiam statuebat. Partem quidem nobis intimam, quam pariter bifariam diuidebat: ex his aiebat alteram ab initio efficere, vt à statu peccatorum gradum faciamus ad statum filiorum Dei; & hanc existimabat ille nobis donari cum gratia per Sacramentum infusa, seu id re seu voto suscipiatur: partem alteram esse, quâ dicitur homo iuste viuere; & hanc collocabat in actibus virtutum ab eadem gratia productis. Secundam iustitiam extra nos sitam volebat; nempe iustitiam ac merita Redemptoris, quæ ex Diuina commiseratione nobis imputentur quasi nostra; non quidem integra, sed secundum eum gradum, & ad ea efficienda, quæ Deo placuissent.

* In sententia quam dixit 3. Iulij, & in suis monumentis.

Primam iustitiam, secundum vtramque partem, absque altera imperfectam aiebat, nec satis esse vt per eam æterna gaudia consequamur; tum quia ceu pannus menstruata nostris quotidianis labibus scædatur, tum quia, quantum attinet ad infusam gratiam, nulla creatæ dotis qualitas perfectè dignos Diuinâ visione nos efficit: & quantum ad opera, *Non sunt condigna*, vt ait Apostolus, *passiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis*. Hinc ille deducebat, quo pacto verum esset illud effatum, Iustificationem esse per Fidem, non per opera. Dicebat enim: Si sermo sit de prima Iustificatione, quæ transitus quidam est ex inimicorum conditione ad filiorum Dei statum; eam operum præmium nequaquam esse, sed puram Redemptoris misericordiam, à Fide nobis impetratam, non autem per pœnitentiæ meritum tributam, tamen hæc pœnitentia exigatur: siquidem pœnitentia Iustificationem antecedens, cum sit opus ab inimico Dei profectum, quidquam promereri non valet; ea verò pœnitentia, quæ subsequitur, iam reperit deletum peccatum, adeoque æternum supplicium remissum. Si Iustificatio consideretur secundum alteram significationem, prout ea hominis iusti vita est, verè ad ipsam opera exiguntur; ac proinde dixisse Apostolum, in Christo Iesu valere *Fidem quæ per dilectionem operatur*: tamen huiusmodi iustitiam solis operibus non tribui, sed simul Fidei, quatenus opera, quantumuis necessaria, haud satis forent, nisi per Fidem applicaretur Christi Iustitia, quâ quod nobis desit,

Pars I.

Ccccc

desit,

1546. desit, expletur. Cùm autem Catharinus multa tunc errata Lutheranorum collegisset, quibus ea sententia consonare videbatur; professus est Seripandus, errata illa se detestari: nihil cum ipsis opinionem suam consentire: sed par non esse, ex horrore totius Lutheranae doctrinae, damnare simul sententiam, quam pro eo ac ipse rebatur, spectatissimi Lutheranorum oppugnatores propugnabant; cuiusmodi erant Caietanus, Pighius, Flugius, & Gropperus.

Hanc dissertationem locupletavit Seripandus doctrinâ plurimâ, è sacris Literis Patribusque decerpâ: quod vel per se solum satis esset ad redarguendam Suavis leuitatem, cùm scribit, numquam deuentum esse ad rei cardinem, nimirum ad peruestigandum, An prius homo Iustificationem excipiat, ac postea iuste operetur; an post opera iusta ipsa Iustificatio succedat. Præterea, an id Synodus non definit? dum hinc docet, Iustitiam gratis nobis donari, propterea quòd nihil eorum quæ prius egimus, illam promeretur, adeoque perfectam iustitiam excludit ab operibus, habitum infusæ gratiæ, quâ iustus homo redditur, antecedentibus: & dum hinc statuit, ante Iustificationem exigi quosdam actus honestos ex parte nostra; adeoque admittit, posse ac debere aliquid honesti ab homine agi ope gratiæ præuenientis ante infusam iustitiam?

Peraccuratum igitur studium huic articulo, operaque diligentissima impensa, An qui ad Dei Tribunal se sistit cum iustitia infusa, & cum meritis vi illius comparatis, satis virium obtineat ad salutem consequendam; an præter hæc necesse sit, vt illi Christi Iustitia imputeretur. Equidem quàm plurima inspexi * autographa sententiarum, quas in ea quaestione illi Theologi protulerunt. Quinque dumtaxat Seripandum secuti: hi fuerunt tres ex eadem S. Augustini Familia, Antonius Solitius Hispanus Doctor, & Laurentius Mazochius ex Ordine Seruorum B. Mariæ. Præter eos Vincentius Legionensis Carmelita contrariam quidem cum plerisque opinionem habuit de iis iustis hominibus, qui post Christi mortem obierunt, sed cum illis quinque consensus de iustis antea demortuis, hoc est, eo tempore, quo satis illis non erat gratia interior ad cælum adeundum, sed oportebat eos nouâ ex Christi cruciatibus ope iuari.

Multi cum Richardo Cenomano ex Minoribus Obseruantibus considerabant duo causarum genera: Alias, quæ gignunt effectum ipsis postea non indigentem vt conseruetur, qualis est filius à patre iam genitus: alias, quarum effecta non minùs à causa pendunt dum conseruantur, quàm dum generantur; quo pacto radius à So-

* Extant in Bibliotheca Barberinorum.

se dependet. Hac posteriore ratione nos à Deo pendere, tum spectatâ naturâ, quæ nos extrahit è nihilo, tum spectatâ gratiâ, quæ nos regenerat, & extrahit è peccato, quod alterum & deterius nihilum est. Hoc posito, duas in nobis Iustitias non inesse, alteram intrinsecus, alteram extrinsecus, eò quòd Christi merita imputentur: sed interiorē nobis iustitiā & à Christi meritis effici, & ab ipsis quouis temporis momento pendere; & nisi eorum vi conferuaretur, illicò defecturam. Atque ita nobis Diuinum Tribunal aduentibus, esse confidendum Christi Iustitiæ, non quidem eè iustitiæ quæ vacuitatem nostræ iustitiæ interioris suppleat; sed tamquam causæ efficiēti, ac neuiquam pendenti à nostra interiori in-hærente iustitiâ, quæ causâ formalis est quâ iusti sumus. Et quamquam existimarent quidam, iustitiā ipsam, actionesque ab ea genitas, si absolute ipsarum natura spectetur, ius nobis ad æternam felicitatem haud impertiri, eamque posse à Deo denegari homini illis doctoribus prædico; affirmarunt tamen, id negari non posse posito respectu, quo ipsa gratia actusque ab ea profecti connectuntur cum acceptatione ac promissione Diuina nobis exhibita ob meritâ Redemptoris, per quam Deus promissit, habiturum se pro amico filioque adoptiuo hominem huiusmodi donis ornatum. Cùm igitur Fides sit, quæ per firmissimam veritatem, intimamque ipsius naturam certos nos reddat huiusce promissionis acceptationisque Diuinæ, ob Christi merita nobis concessæ; idcirco dicebant aliqui, In nostra iustitiâ præter gratiam & opera, Fidem etiam inuolui, quâ positâ & intimum & efficacissimum ius nobis inest, vt tamquam iusti accipiamur, & à Deo gloriâ sempiternâ donemur.

Concedebant omnes, gratiam redemptis per Iesu Christi merita impertitam, & huiusce rei causâ debere nos illis plenè confidere; nostram verò iustitiâ, Christi Iustitiâ esse appellandam. Omnes quoque, præter eos quos diximus, consensiebant, vtrumque res habeat, siue gratia infusa, quæ nobis per Christum donatur, suapte naturâ obtineat vt sit adoptiua Dei filiatio, ac forma iustificans; siue id habeat ob distinctum respectum, quo ipsa respiciat Diuinam acceptationem, ex Redemptoris promerito nobis præbitam; ab ipsa certe nobis perfectè applicari Christi merita: adeoque non esse in nobis duas iustitias, quas Seripandus volebat, alteram imperfectam nobisque in-hærentem, alteram perfectam & exteriorē; sed potius eam, quæ intus inest, esse communicationem quamdam, possessionem atque effectum exterioris. Quemadmodum quamuis esse nostræ naturæ, sit esse Dei, sicut loquitur S. Dionysius, quem se-

2546.

cutus est Ægidius Romanus, illius Scholæ Princeps vnde prodit Seripandus; non idcirco hoc esse nostræ naturæ duplex est, alterum nobis intimum & impotens nos à nihilo formaliter, vt loquuntur Scholæ, fecernere; alterum exterius, & in Deo situm, quod nobis formaliter communicet id quo nostrum esse interius caret: sed esse nostrum interius, est quædam communicatio esse Diuini, per quamdam eminentiam illud continentis ac procreantis. Inter eos qui studium stylumque huic disputationi adhibuere, Iacobus Lainius excelluit, qui ad refellendam opinionem Seripandi, commentarium verius quam sententiæ summam scripsit, in quo vniuersum de Iustificacione negotium simul perpendit; tantoque in pretio fuit, vt verbatim in Acta legitima relatus sit.

Atque vt hîc mihi liceat tam celebri in sapientissimo confessorum quæstioni aliquid, quod ipse sentiam, interponere in gratiam partis Concilio magis probatæ; & ne in hoc ipso Suauem imiter sua sententiæ fictis auctorum nominibus personata promentem, ita disputo: Si essent duæ iustitiæ inter se diuersæ, quarum altera nobis intima, per se non sufficeret ad extrahendum hominem à statu peccatoris, eam sanè propriè iustitiam appellari non posse: quâ planè ratione forma, minimè potens id in quo inest calidum reddere, calor nuncupari non posset. Quinam poterat illa nos dealbare quasi nix, etsi prius rubri quasi vermiculus fuisset, vt loquuntur Scripturæ, cum pro certo habeamus, nostrum ruborem semper nobis inherere, vbi nullus superueniat candor, quo ille deleatur? Quo pacto sacra Cantica verè concinerent ea quæ legimus de pulchritudine animæ Deo gratæ, ac de cælestis Sponsi amore, ob huiusmodi decorem; vbi semper verum esset, nos, spectatis omnibus quæ nobis insunt, scædos ac deformes esse; tamen vellet adhuc Deus nos excipere ceu mundos ac formosos, in gratiam Redemptoris, simulque dum ita nos habet, eas nobis dotes impertiri vellet, quæ tamen ipsæ per se neque dignitatem neque pulchritudinem nobis afferrent, sed in pristina indignitate ac scæditate hominum peccatorum nos relinquerent?

Quod verò spectat ad quotidianas vitæ labeculas, quibus infestis nobis iustitia contaminatur: hæc quidem, vt obseruauit S. Thomas, animæ iustæ pulchritudinem, quæ supra naturam est, haudquaquam deturpant, sed æquiparantur pulueri, quo vultus decorus inspergitur; vnde neque lineamenta neque colores corrumpuntur, sed minus nitidus ille redditur, minusque gratus spectantibus, donec detergatur. Ceterum huiusmodi labeculæ nec in horas sin-

gulas

gulas iustos omnes inficiunt, præsertim pueros; neque cum adsunt, merentur suapte naturâ Diuinam auersionem, aliâve pœnam præter temporariam: quam pœnam recipiunt, etiam si Christi iustitia ipsis imputetur. Adeoq; ex Christi iustitia non euadimus melioris cõditionis compotes coram Deo, quàm ex vi illorum donorum intimè inhærentium, quæ ab illa & per illam nobis communicantur.

¹² Ad res Tridentinas redeamus. In memorata disputatione duo mihi admirationem pariunt: Alterum, quàm acri studio, accuratisque lucubrationibus hic articulus perpensus fuerit. Ad id Scripandi auctoritas reliquos stimulauit, qui nimis ægrè ferebat, suum huiusmodi inuentum deserere, quasi filium quem vndique oppugnatum videret. Liqueat tamen ex multis eius defensionibus, scripto deinceps editis, ipsum per nouas interpretationes exceptionesque, more militis veterani ab aduersariis pressi, retrocedere quidem, sed fronte semper aduersâ. Alterum quod admiror est, Suauem, qui minutissimam diuersarum sententiarum narrationem ostentat super hoc Iustificationis capite, de tam publica, tam feruida, tam proluxa disceptatione, profundo obuolui silentio. Sed veræ narrationis inopiam compensat, confictis plurimis quæ non euenere.

C A P V T XII.

*Disputatio, quenam certa fiducia haberi possit in hac
vita de suscepta gratia.*

¹ **N**on tamen inter confictas ab eo narrationes habenda sunt, quæ narrat exagitata de certa per Fidem susceptæ gratiæ scientia, quæ possit hæc in vita obtineri. Iam ostendimus in Cœtu 17. Augusti habito, cunctos aduersus Lutherum pernegasse, ab huiusmodi certa fiducia Redemptoris merita nobis admoueri, iustosque nos reddi. Negabant pariter, eam esse homini iusto necessariam; quod affirmat Colonienſis quidam libellus, Bucerî afflatu conceptus. Pius tamen, Franciscanorum summus Moderator, affirmabat, auctore, vt ipse rebatur, Scoto, eam fiduciam in quibusdam conditionibus haberi posse. Alij hoc tamquam falsum constanter repudiabant: vnde volebant Legati ad aliarum doctrinarum examen progredi; at Paccus, & cum eo complures, sicuti memorauimus, institere, vt res subtiliori examini subiceretur.

² Et initio quidem in minorum Theologorum congressibus plerique cum Pio concordēs differuerunt. Sed veritas imitatur flumina, quæ in progressu semper augetur: & ita sententia sub initium mi-

Ccccc 3 nus